

УДК 343.9

ЗАПОБІГАННЯ ЗЛОЧИНАМ У СФЕРІ ОХОРОНИ ДЕРЖАВНОЇ ТАЄМНИЦІ, НЕДОТОРКАНОСТІ ДЕРЖАВНИХ КОРДОНІВ, ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРИЗОВУ ТА МОБІЛІЗАЦІЇ

М. Г. КОЛОДЯЖНИЙ,

*канд. юрид. наук, ст. наук. співроб., асистент кафедри
кримінології та кримінально-виконавчого права,
Національний юридичний університет
імені Ярослава Мудрого,
м. Харків*

Надано кримінологічну характеристику злочинів у сфері охорони державної таємниці, недоторканності державних кордонів, забезпечення призову та мобілізації, розглянуто їх детермінанти та запропоновано перспективні заходи запобігання.

Ключові слова: злочини у сфері охорони державної таємниці, злочини щодо недоторканності державних кордонів, нелегальна міграція, злочини, пов'язані із забезпеченням призову та мобілізації.

У ст. 17 Конституції України зазначається, що забезпечення територіальної цілісності, економічної та інформаційної безпеки є найважливішими функціями держави, справою всього Українського народу. Враховуючи значущість цих завдань, держава охороняє вказані суспільні відносини шляхом криміналізації відповідних злочинних дій у розд. XIV Особливої частини Кримінального кодексу України (далі – КК України) [1]. Актуальність дослідження вказаних злочинів обумовлюється також їх недостатньою розробленістю в кримінологічній науковій літературі. Більшість публікацій вчених присвячено переважно питанням нелегальної міграції, що тісно пов'язана із злочинами у сфері недоторканності державних кордонів. Серед них слід виділити О. О. Бандурку, І. К. ВаСиленко, Ю. Ф. Гаврушко, І. О. Гарну, О. В. Кузьменко, А. П. Мозоля, С. О. Мосьондза, В. І. Олефіра, А. М. Притулу, С. С. Саїва, І. І. Серова, В. М. Снігура, Є. Л. Стрельцова, Н. П. Тиндик та ін.

Метою статті є виділення перспективних заходів із запобігання

злочинам у сфері охорони державної таємниці, недоторканності державних кордонів, забезпечення призову та мобілізації на підставі аналізу їх кримінологічної характеристики та детермінації.

Розділом XIV Особливої частини КК України передбачено три групи типових за родовим об'єктом, але неоднорідних за кількісно-якісними параметрами, детермінаційним комплексом, заходами із запобігання злочинних діянь.

Перша група включає злочини у сфері охорони державної таємниці (статті 328–330 КК України), друга – кримінальні посягання на недоторканність державних кордонів (статті 332–334 КК України), третя – злочинні діяння, що стосуються забезпечення призову та мобілізації (статті 335–337 КК України) [1].

Упродовж 2009 – 2013 рр. таких злочинів реєструвалось у середньому 120 щорічно. Судова статистика показує, що за вказаний період часу було засуджено 947 осіб (189 на рік): у 2009 р. – 275, у 2010 р. – 261, у 2011 р. – 165, у 2012 р. – 105 і у 2013 р. – 141 [11]. Це свідчить про коливання динаміки цих злочинів, оскільки з 2009 р. по 2012 р. простежується їх впевнене зниження на 62 %, а у 2013 р. порівняно із попереднім роком відбулось збільшення аж на чверть. У цілому за вказаний термін рівень даних злочинів та засуджених за їх вчинення осіб скоротився у два рази.

Надати відповідь про причини стрибкоподібної динаміки даних кримінальних посягань допоможе аналіз їх структури. Найбільшу питому вагу у структурі цих злочинів займають ті з них, що загрожують недоторканності державних кордонів – 83 %. Кожний шостий вчиняється у зв'язку із забезпеченням призову та мобілізації – 15,5 %. Незначна частка злочинів припадає на сферу охорони державної таємниці – лише 1,5 %. Ранжування окремих злочинних діянь, передбачених розд. XIV Особливої частини КК України, показує, що 70 % з них пов'язані із незаконним переправленням осіб через державний кордон (ст. 332 КК України), а 15 % – ухиленням від призову на строкову військову службу (ст. 335 КК України). При цьому слід відзначити

зростання аж у сім разів протягом 2009 – 2013 рр. злочинів щодо порушення порядку здійснення міжнародних передач товарів, що підлягають державному експортному контролю (ст. 333 КК України) [1].

Вказані кількісно-якісні показники свідчать про таке. Незначний рівень кримінального обліку злочинів у сфері охорони державної таємниці пояснюється їх високою латентністю. Вони, як правило, є законспірованими, а злочинці – обережними, оскільки представляють військові, економічні, науково-технологічні інтереси інших держав та корпорацій. Більше цього, зазначені злочини можливо виявити переважно шляхом здійснення складної оперативно-розшукової діяльності працівниками військової контррозвідки. Скорочення ж загального рівня злочинів, передбачених статтями 328–337 КК України, відбувається за рахунок зменшення кількості найбільш поширеної їх частини. Це незаконне переправлення осіб через державний кордон. Його вчинення не представляється можливим без корупційних зв'язків представників організованих злочинних груп із працівниками Держприкордонслужби та інших органів кримінальної юстиції. Прихованість даних злочинів знаходиться у прямій залежності від високої доходності даного напрямку кримінального бізнесу щодо переправлення нелегальних мігрантів через державний кордон України. За даними правоохоронних органів, переправлення одного вихідця із країн Азії або Африки до країн – членів ЄС коштує кілька тисяч дол. США [10, с. 3]. Тому через особливості географічного розташування України та її безпосереднє межування із європейськими кордонами існує великий попит з боку нелегалів на послуги організованих злочинних груп, що задіяні в цій сфері. Вказані обставини обумовлюють формування корисливої мотивації злочинців.

Доказом групового й організованого характеру передусім злочинів щодо незаконного переправлення осіб через державний кордон є те, що близько половини з них вчиняються у співучасті. Груповий характер для решти злочинів розд. XIV Особливої частини КК України не характерний [11].

Загальна соціально-демографічна характеристика злочинців показує про

переважання серед них чоловіків, частка яких складає 95 %. Для жінок властива співучасть у злочинах, передбачених ст. 332 КК України. В останніх спостерігається також висока кримінальна активність іноземців. Кожний третій засуджений за незаконне переправлення осіб через кордон є громадянином іншої держави. За загальною віковою характеристикою злочинців даної групи кримінальних посягань переважають молоді особи у віці від 18 до 30 років (56 %). Кожним третім винним є особа у віці 30 – 50 років. Відмінна ситуація простежується у віковій структурі осіб, які ухиляються від призову на строкову військову службу. Усі вони мають вік 18 – 25 років. Це пояснюється законодавчими вимогами щодо віку осіб, які призиваються до лав Збройних Сил України та Національної гвардії України (колишні внутрішні війська). Переважна більшість (80 %) злочинців, які вчиняють кримінальні посягання даної групи, мають середню чи професійно-технічну освіту, а 60 % з них на момент вчинення злочину ніде не працювали та не навчалися [11]. Зазначена кримінологічна інформація вказує на те, що їх злочинна діяльність є основним джерелом доходу. Ця теза особливо стосується осіб, які займаються незаконним переправленням нелегальних мігрантів через кордон України.

Географія як якісний показник має визначальний характер для вироблення відповідних запобіжних заходів не для всіх злочинів зазначеної групи. Її особливе призначення простежується у кримінальних посяганнях на недоторканність державних кордонів. Від врахування специфіки їх територіальної поширеності залежить виділення сил і засобів Держприкордонслужби. За даними цього державного військового формування, найбільше фактів незаконного переправлення осіб через державний кордон України фіксується на західних рубежах країни. Наприклад, у 2012 р. поза пунктами пропуску було затримано понад півтори тисячі нелегальних мігрантів. Незважаючи на те, що це трохи більше 2 % від усієї кількості нелегальних мігрантів, затриманих на зовнішніх кордонах ЄС у 2012 р. [2, с. 4], дана проблема є надзвичайно актуальною для України. Через територію України (Чернівецьку, Львівську, Івано-Франківську, Волинську області)

загальною довжиною понад 1400 км є можливість потрапити до низки країн – членів ЄС (Польща, Словаччина, Румунія та Угорщина). Найбільше таких злочинів фіксується саме на кордоні зі Словаччиною, де існує ліберальне законодавство щодо правових наслідків для нелегальних мігрантів.

Особливість та неоднорідність злочинів у сфері охорони державної таємниці, недоторканності державних кордонів, забезпечення призову та мобілізації вимагає аналізу детермінантів даних трьох груп кримінальних посягань із врахуванням їх специфіки.

До криміногенних чинників, що зумовлюють злочини у сфері охорони державної таємниці, відноситься низка детермінантів об'єктивного та суб'єктивного характеру.

Об'єктивним є особливості геополітичного розташування України, що обумовлює концентрацію зацікавленості інших країн питаннями внутрішньої та зовнішньої політики нашої держави. Це і все ще потужний військовий та науковий потенціал України, що залишився переважно у спадок від СРСР. На території нашої країни розташовано велику кількість підприємств оборонно-промислового комплексу. Враховуючи, що Україна входить до десятки найбільших експортерів озброєння та військової техніки, які сама і розробляє, це природно викликає інтерес у спецслужб інших країн світу, корпорацій воєнного спрямування, а також радикально налаштованих терористичних організацій. Україна є одна з небагатьох держав, що бере активну участь в освоєнні космосу та надає власні ракетноносії для спрямування різних об'єктів інформаційного, екологічного, наукового та військового призначення на орбіту Землі. До того ж наша держава запроваджує власні наукові розробки щодо використання мирного атому. Все це об'єктивно може спонукати злочинців до розголошення чи збирання відповідних відомостей, які становлять державну таємницю.

Суб'єктивними криміногенними чинниками цієї групи злочинів виступають: недостатній контроль в установах й підприємствах наукового та військового спрямування щодо нерозголошення державної таємниці;

незадовільний рівень бюджетного фінансування, що негативно позначається на соціально-економічному становищі працівників-носіїв державної таємниці, а також технічному супроводженні збереження конфіденційної інформації; високий рівень корупції на всіх рівнях державного управління.

Багатогранність проблеми незаконної міграції, підвищена суспільна небезпечність та поширеність всіма регіонами України злочинів щодо недоторканності державних кордонів обумовлює наявність кількох груп їх детермінантів, відмінних за своїм характером.

Соціально-економічні детермінанти пов'язані з глибокою соціально-економічною кризою, що впродовж усього періоду незалежності України з різною концентрацією негативно впливає на всі верстви населення. Тому багато громадян України, а ще більше вихідців переважно з азійських країн вимушені шукати кращої долі у більш розвинених та благополучних державах. Такими є країни ЄС, куди потрапити у законний спосіб вдається незначній частині осіб. Це ж стосується і тих громадян, які вимушені займатися незаконним, однак достатньо доходним кримінальним бізнесом із переправлення осіб за кордон України. Соціально-економічні чинники негативно впливають й на рівень законності у сфері діяльності основних суб'єктів, що контролюють перетинання території України (Держприкордонслужба, МВС, СБУ та ін.). Незадовільне матеріальне та соціальне забезпечення працівників цих органів сприяє відтоку найбільш фахових кадрів. Вказані обставини не забезпечують якісний контроль перетинання державного кордону України, довжина західних рубежів якого дорівнює майже півтори тисячі кілометрів.

Організаційно-управлінські детермінанти злочинів щодо недоторканності державних кордонів включають: неузгодженість дій різних державних органів, що забезпечують контроль перетину кордону України та знаходження на її території іноземців; недосконалість формування електронної системи ідентифікації громадян інших держав; активна участь у доходному незаконному бізнесі місцевих мешканців прикордонних територій із переправлення нелегалів; високий рівень корупції у правоохоронних органах;

ускладнений механізм легалізації іноземців, які нелегально знаходяться в Україні.

Технічні криміногенні чинники полягають у незадовільному технічному оснащенні системи контролю перетину державного кордону. Залишається незавершеним розгортання системи цифрового зв'язку, запровадження новітніх технологій спостереження. Транспорт, що є на балансі Держприкордонслужби, не відповідає сучасним вимогам через застарілість та обмежену його кількості [5].

Об'єктивно сприяє відтворенню цієї групи злочинів обставина, пов'язана з особливим географічним розташуванням України. Наша держава є своєрідною буферною зоною між Європою та Азією. Це вимагає виробки комплексу взаємоузгоджених запобіжних заходів.

До обставин, які сприяють зумовленню злочинів щодо забезпечення призову та мобілізації, слід віднести: 1) низький рівень патріотизму в Україні, через що частина громадян не бажає виконувати конституційний обов'язок перед Батьківщиною щодо охорони територіальної цілісності та унітарності нашої країни; 2) відходження держави від реального вирішення соціальних проблем молоді, яка у свою чергу абстрагується від інтересів держави та її захисту; 3) високий рівень корупції у Збройних Силах України взагалі та військових комісаріатах зокрема; 4) поширеність в українській армії випадків нестатутних відносин («дідівщина»), через що молодь не бажає ризикувати власним здоров'ям; 5) непрестижність професії військовослужбовця, що не сприяє її обранню майбутніми призовниками; 6) неналежне матеріально-технічне оснащення сучасної української армії. Доказом цьому є події на Донбасі восени 2014 р. Йдеться про принизливий факт неспроможності держави утримувати власні Збройні Сили на тлі тотальної корупції та розкрадання бюджетних коштів у військовій сфері [9]. Для підвищення боєготовності армії, як відомо, чиновники звертались до населення по матеріальну допомогу з метою придбання одягу, спецзасобів, паливно-мастильних матеріалів, ремонту застарілої військової техніки та ін.

Низка перелічених вище криміногенних чинників, що зумовлюють

злочини у сфері охорони державної таємниці, спонукає до визначення основних сфер існування такої інформації, через що вона може стати об'єктом посягання з боку зацікавлених суб'єктів. Відповідно до наказу Служби безпеки України «Про затвердження Зводу відомостей, що становлять державну таємницю» (із змінами та доповненнями) від 12.08.2005 р. такі дані можна згрупувати залежно від сфери їх формування та зберігання на: а) оборону; б) економіку, науку та техніку; в) зовнішні відносини; г) державну безпеку й охорону правопорядку [4]. Тому на збереженні таємної інформації саме у вказаних сферах мають бути сконцентровані Сили та засоби основних суб'єктів запобігання таким злочинам. Такими є Служба безпеки України, підрозділи військової контррозвідки та ін.

Згідно з наміченими напрямками вдосконалення діяльності Служби безпеки України, що визначені у Концепції реформування кримінальної юстиції України від 08.04.2008 р., цей орган потребує кардинальної реорганізації. З метою підвищення ефективності протидії злочинам щодо охорони державної таємниці Служба безпеки України має запровадити нові форми діяльності, що полягають у: 1) розмежуванні сфер політичного та службового керівництва; 2) впровадженні прогресивних стандартів професійної діяльності; 3) поглибленні співпраці із громадськістю; 4) зміні підходів до оцінки ефективності роботи [7].

Велике значення для запобігання вказаним злочинам має покращення співробітництва Служби безпеки України та інших спеціальних суб'єктів із міжнародними інституціями у вказаній сфері. Це Комітет експертів Ради Європи по боротьбі з тероризмом (CODEXTER), Організація за демократію та економічний розвиток (ГУАМ). Помітне місце у структурі запобігання злочинам у сфері охорони державної таємниці посідає обмін досвідом та координація співпраці із спецслужбами інших держав.

Заходи із запобігання *кримінальним посяганням на недоторканність державних кордонів* мають бути спрямовані на відповідні причини та умови, що їх породжують та обумовлюють. Для цього слід запровадити цілий

комплекс заходів, реалізація яких передбачена у Державній цільовій правоохоронній програмі «Облаштування та реконструкція державного кордону» на період до 2015 р., що була прийнята ще у 2007 р. [3]. Програма спрямована на формування правових підстав облаштування державного кордону України та його технічного оснащення відповідно до європейських стандартів. Для цього передбачається реалізувати низку правових, організаційно-управлінських та технічних напрямів діяльності, зокрема: провести демаркацію кордону України; покращити взаємну міждержавну допомогу із прикордонних питань; організувати спільний із суміжними державами контроль в пунктах пропуску; укласти угоду про реадмісію (приймання – передавання осіб через кордон).

До *організаційно-управлінських* заходів можна також віднести:

а) перекриття транснаціональних потоків нелегальної міграції з території Російської Федерації; б) боротьбу з корупцією у правоохоронних органах; в) притягнення до кримінальної та адміністративної відповідальності іноземців, які вчиняють інші злочини на території України, оскільки велика частка незаконного переправлення через кордон здійснюється за участі громадян інших держав; г) посилення взаємодії із відповідними підрозділами боротьби із нелегальною міграцією передусім європейських країн, що мають спільні кордони з Україною; д) виявлення нових способів незаконного переправлення осіб через державний кордон нашої країни; е) систематичне проведення спеціальних профілактичних заходів «Кордон», «Мігрант», «Іноземець», «Рубіж»; є) посилення контролю за поведінкою іноземців, які легально знаходяться на території України та можуть брати участь в організації переправлень земляків до країн Європи; ж) розширення мережі спеціальних пунктів тимчасового перебування в Україні іноземців та апатридів; з) більш широке залучення громадськості, місцевих жителів прикордонних територій до надання оперативної інформації про канали та способи незаконного переправлення нелегалів; е) використання допомоги з боку добровільних формувань та козацьких прикордонних загонів.

До цієї групи заходів можна віднести й необхідність посилення координації діяльності Держприкордонслужби, Держмитслужби, МВС та інших органів державної влади з метою підвищення контролю пропуску через кордон України осіб, товарів та транспортних засобів. Основні завдання та шляхи розв'язання даного значущого для держави питання містяться у Концепції інтегрованого управління кордонами, схваленої 27.10.2010 р. [8].

Держприкордонслужба є одним з основних суб'єктів, на якого покладається функція контролю перетину державного кордону України. Тому її реалізація передбачає вдосконалення діяльності цього органу за багатьма векторами. Вони визначені у Концепції розвитку Державної прикордонної служби України на період до 2015 р., схваленої 19.06.2006 р. Головні заходи соціально-економічного, організаційно-управлінського та технічного спрямування цього нормативно-правового акту спрямовані в першу чергу на: 1) підвищення матеріального та соціального забезпечення працівників Держприкордонслужби; 2) вдосконалення правового регулювання діяльності цього органу; 3) оптимізацію його структури та реформування системи управління; 4) удосконалення роботи з особовим складом; 5) створення ефективної системи логістики (переоснащення сучасними біометричними та іншими системами контролю, автомобільною технікою, радіолокаційними комплексами) [5].

Крім цього, держава має виділяти додаткові кошти на депортацію з України нелегальних мігрантів, які намагаються опинитись у більш розвинених та економічно привабливих європейських країнах (у середньому на повернення додому одного нелегала необхідно до тисячі дол. США).

Значно посприяли певній стабілізації незаконного перетинання кордонів європейські законодавчі новели. У 2011 р. набрав чинності спеціальний Закон з урахуванням відповідної директиви Ради ЄС 2001/51/WE від 28.06.2001 р., згідно з яким підвищено розмір штрафів за перевезення пасажирів без належних документів. Такі стягнення сягають півтори тисячі євро [2].

Запровадження низки вказаних та інших запобіжних заходів дозволило

нашій країні покращити ситуацію із нелегальною міграцією. Впродовж 2007 – 2013 рр. кількість нелегалів, яким було відмовлено у в'їзді до України, зменшилась у три з половиною рази (у 2013 р. затримано майже 2 тис. нелегальних мігрантів). Також майже у 5 разів скоротилась кількість спроб незаконного потрапляння до країн ЄС (у 2013 р. затримано 579 таких осіб). Упродовж 2011 – 2013 рр. відповідно до Угоди України та ЄС про реадмісію поступово зменшується і кількість прийнятих нелегалів (близько 300 осіб на рік). Серед них 68 % є українцями, а 17 % – громадянами країн «міграційного ризику» (КНР, Індія, В'єтнам, Пакистан) [2].

Заходи із запобігання злочинам щодо забезпечення призову та мобілізації мають бути спрямовані на усунення або хоча б обмеження впливу вказаних криміногенних чинників. Виходячи із різноманітного характеру останніх, напрями запобігання даній групі кримінальних посягань мають як загальносоціальну, так і спеціально-кримінологічну спрямованість.

Загальносоціальні заходи включають удосконалення соціально-психологічної складової суспільних відносин із розвитку в українців патріотизму, почуття національної ідентичності, гідності за власну культуру і самобутність. Це сприятиме виробленню відповідних психологічних механізмів на масовому та індивідуальному рівнях. Відновлені патріотичні настрої у суспільстві формуватимуть прагнення молодих чоловіків до захисту власної родини, Батьківщини, переборють їх апатію до інтересів держави та проблем національної безпеки.

Уряд має кардинально удосконалити військову сферу відповідно до Концепції реформування і розвитку Збройних Сил України на період до 2017 р. [7]. У цьому нормативно-правовому акті передбачається суттєве поліпшення соціального та матеріального забезпечення військовослужбовців, переоснащення української армії. А впровадження ідеї створення професійної армії планується за рахунок виключно сил військовослужбовців за контрактом. Тому це природно сприятиме суттєвому зменшенню кількості ухилень від призову на строкову військову службу.

Спеціально-кримінологічні заходи полягають передусім у здійсненні профілактики нестатутних відносин в лавах армії. Для цього має бути створена серед військовослужбовців атмосфера братерства, взаємодопомоги і взаємовиручки. Офіцери повинні проявляти принциповість у реагуванні на факти «дідівщини». Необхідно посилити ефективність роботи Військової служби правопорядку у Збройних Силах України, прокуратури з нагляду за додержанням законів у воєнній сфері, Служби безпеки України у протидії корупції, зокрема у військових комісаріатах. Начальники останніх приймають остаточні рішення щодо задоволення чи відхилення рішень про призов конкретних осіб на строкову військову службу.

Список літератури:

1. Кримінальний кодекс України від 05.04.2001 р. № 2341-III // Відом. Верхов. Ради України. – 2001. – № 25-26. – Ст. 131.
2. Литвин М. Основи сучасної міграційної політики України закладалися прикордонним відомством / М. Литвин // Міграція. – 2014. – № 2 (144). – С. 4.
3. Про затвердження Державної цільової правоохоронної програми «Облаштування та реконструкція державного кордону» на період до 2015 року : постанова Кабінету Міністрів України від 13.06.2007 р. № 831 [Електрон. ресурс]. – Режим доступу : http://dpsu.gov.ua/ua/about/programms/programms_1.htm – Загол. з екрана.
4. Про затвердження Зводу відомостей, що становлять державну таємницю : наказ Служби безпеки України від 12.08.2005 р. № 440 [Електрон. ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0902-05>. – Загол. з екрана.
5. Про Концепцію розвитку Державної прикордонної служби України на період до 2015 року : Указ Президента України від 19.06.2006 р. № 546/2006 [Електрон. ресурс]. – Режим доступу : http://dpsu.gov.ua/ua/about/programms/programms_3.htm. – Загол. з екрана.
6. Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 15 лютого 2008 року «Про хід реформування системи кримінальної юстиції та правоохоронних органів» : Указ Президента України від 08.04.2008 р. № 311/2008 // Офіц. вісн. України. – 2008. – № 27. – Ст. 838.
7. Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 29 грудня 2012 року «Про Концепцію реформування і розвитку Збройних Сил України на період до 2017 року» : Указ Президента України від 29.12.2012 р. № 772/2012 // Офіц. вісн. України. – 2013. – № 9. – Ст. 326.
8. Про схвалення Концепції інтегрованого управління кордонами : розпорядження Кабінету Міністрів України від 27.10.2010 р. № 2031-р [Електрон. ресурс]. – Режим доступу : http://dpsu.gov.ua/ua/about/programms/programms_2.htm. – Загол. з екрана.
9. Серета Г. Запобігання і протидія корупційним проявам – один із основних пріоритетів діяльності прокуратури з нагляду за додержанням законів у воєнній сфері / Г. Серета // Вісн. прокуратури. – 2013. – № 4. – С. 13–19.
10. Стрельцов Є. Л. Незаконне переправлення осіб через державний кордон України: склад злочину : конспект лекції / Є. Л. Стрельцов, А. М. Притула. – О. : Фенікс, 2011. – 26 с.
11. Судова статистика Державної судової адміністрації України у 2009 – 2013 рр. [Електрон. ресурс]. – Режим доступу : http://court.gov.ua/sudova_statystyka/. – Загол. з екрана.

Колодяжний М. Г. Предупреждение преступлений в сфере охраны государственной тайны, неприкосновенности государственных границ, обеспечения призыва и мобилизации.

В статье проведена криминологическая характеристика преступлений в сфере охраны государственной тайны, неприкосновенности государственных границ, обеспечения призыва и мобилизации, рассмотрены их детерминанты и предложены перспективные меры предупреждения.

Ключевые слова: преступления в сфере охраны государственной тайны, преступления относительно неприкосновенности государственных границ, нелегальная миграция, преступления, связанные с обеспечением призыва и мобилизации.

Kolodyazhny M. G. Crime prevention in the sphere of the state secrets' safe-keeping inviolability of the state frontiers, levy and mobilization ensuring.

The article is dedicated to the criminological characteristic of crimes in the sphere of the state secrets' safe-keeping, inviolability of state frontiers, levy and mobilization ensuring. The author also analyzed the determination of this group of crimes and proposed the perspective measures of its prevention.

Key words: crimes in the sphere of the state secrets' safe-keeping, crimes in the sphere of inviolability of the state frontiers, illegal migration, crimes in the sphere of levy and mobilization ensuring.

